

YÖREMİZ

1.Genel Bilgiler

Yüzölçümü	9.958 km ²
Toplam Nüfusu	598 708 kişi (2014 Yılı Ocak Ayı itibari ile)
İlçe sayısı	11
Beldeye sayısı	77
Köy sayısı	609
İlçeler	Almus, Artova, Başçiftlik, Erbaa, Niksar, Pazar, Reşadiye, Sulusaray, Turhal, Yeşilyurt, Zile

1.1. Tarih

M.Ö. 4000 yıllarından başlayarak 14 devlet ve birçok beyliğin yaşadığı ve egemen olduğu Tokat; geniş ve sulak vadilerle bunlar arasındaki geçitlerden oluşan bereketli alanların orta yerinde bulunmaktadır.

Kalkolitik ve ilk tunç çağlarından sonra Büyük Hitit Devletinin doğu federasyonlarına bağlı birçok kentin, Yeşilirmak'ın kolları Kelkit, Tozanlı ve Çekerek kolu vadileri boyunca kurulması ile başlayan, Pers ve Pontus döneminde doruğa ulaşan derebeylik dönemi, Tokat, Niksar, Zile ve Turhal'da en tipik ve güçlü şeklini almıştır.

Daha sonra uzun bir dönem içerisinde Roma ve Bizans Egemenliği altına giren Tokat, Danişmend ve Selçuklu Türklerinin siyasi üstünlükleriyle birlikte Maveraünnehir'den gelen Türk İslâm kültürü ile tanışmıştır. 900 yıldan beri de Türk Egemenliği altındadır.

Selçuklular zamanında Anadolu'nun 6. büyük kenti olan Tokat, 12. yüzyılda Bizans ve Haçlı orduları, 1243 yılından itibaren de Moğol baskısı altında olmasına rağmen İlhanlı egemenliği sonuna kadar gelişmesini sürdürmüş, antik dönemlerde olduğu gibi ekonomi ve ticareti gelişmiş, doğu batı yönündeki büyük ticaret kervanlarının konakladığı hanlar, kervansaraylar ile düzenli yol ve köprüler inşa edilmiştir.

Selçuklu Türklerinin Anadolu'da yarattığı, özü güzellik ve sabır olan bu uygarlığın kültür, sanat, mimarlık, bayındırlık eserleri ile Tokat'ta hemen yüz yüze gelinir. Moğolların yaptığı büyük tahribatın ardından 14. yüzyıl sonunda Osmanlı egemenliğine giren Tokat, yükselme döneminde bölgenin tarım ve sanayi merkezlerinden biri olmuştur.

Evliya Çelebi'nin uzun uzun anlattığı gibi "Tokat'ın bağ, bahçe ve ovaları Osmanlı Ordularının konaklama ve gıda ambarı olmuş, bakırcılık, ipekçilik, pamuklu dokuma ile çeşitli sanayi ve el sanatları gelişmiş, iş hanları ve çarşıları Bağdat, Bursa ve Halep'tekiler ile kıyaslanır olmuştur." ifadeleri bunun kanıtıdır.

17. yüzyılın bitimi ile beraber gerileyen imparatorluk döneminde, Tokat olumsuz etkilenmiş, gelişme ve canlılığını yitirmiştir. Osmanlı Devleti'nin gelişme devrinde önemini yitiren ve pek çok ekonomik sorunlarla karşılaşan Tokat, hiçbir gelişme gösterememiş, 1863'ten sonra Sivas'a bağlı bucak, 1870'de mutasarrıflık (sancak beyliği) 1920'de müstakil liva ve nihayet Cumhuriyetin ilanı ile beraber il olmuştur.

1.2. Coğrafya

Tokat, Karadeniz Bölgesinde Orta Karadeniz bölümünün iç kısımlarında yer alır. Kuzeyinde Samsun, kuzeydoğusunda Ordu, güneyinde Sivas, güneybatısında Yozgat, batısında: Amasya ili ile çevrilidir. İlin yüzölçümü: 9.958 Km²dir. Türkiye topraklarının % 1,3' ünü kaplar. Denizden yükseltisi 623 metredir. Coğrafi Koordinatları: 39o 51' – 40o 55' kuzey enlemleri ile 35o 27'- 37o 39' Doğu boylamları arasındadır.

1.2.1. Dağları

Genellikle ırmakların açıldıkları yerlerde ova ve yaylalar, yaklaştıkları yerlerde ise Karadenize paralel uzanan sıradağlar şeklinde devam ederler. Doğuya doğru gidildikçe dağlar birbirlerine çok yaklaşırlar ve yükseklikleri de artar. Rakımı 188 m. den 2870 m. ye kadar değişen yükseklikler arasında yer alan dağlar; Mamu (1779 m.), Yaylacık (1620 m.), Deveci (1892 m.), Bugalı (1945m), Dumanlı (2200 m.), Çamlıbel (2020 m.), Akdağ (1900 m.) başlıcalarıdır.

1.2.2. Ovaları

Kazova: Tokat Turhal arasında, yer alan ve Yeşilırmağın suladığı ova 20.000 hektardır.

Omala Ovası: Gümenek regülatörü ile Omala köyü arasında kalan, 3200 hektar genişliğindeki sulak alandır.

Turhal Ovası: Turhal ve civarında, Yeşil ırmağın geniş kıvrımlar yaparak Amasya istikametinde daraldığı, Dazya deresi önlerine kadar devam eder. 4500 hektar genişliğindedir.

Niksar Ovası: Kelkit ırmağının Fatlı kesiminde, Mansap istikametinde, talazan köprü boğazına kadar devam eder, 8000 hektar genişliğindedir.

Erbaa Ovası: Kelkit ırmağının Tepekışla önünden başlayıp, Kale boğazına kadar devam eder. 6500 hektar genişliğindedir.

Artova Ovası: Günçalı köyü boğazından başlayarak, Çekerek suyunun Çamlıbel bucağını takiben, Sulusaray önlerine kadar devam eden büyük bir ovadır. 15.000 hektar genişliğindedir.

Zile Ovası: 2000 hektarlık Maşat ovası, 2000 hektarlık Iğdır ovası ve Yeşilırmak'ın kolu Hotan deresinin iki yanında yer alan, 6000 hektarlık ovalarla birlikte toplam 10.000 hektardır.

1.2.3. Yaylaları

Topçam, Batmantaş, Muhat ve Dumanlı yaylaları, Reşadiye'de Seleman, Bozçalı ve Kızılcaören yaylaları ile Niksar'da Çamiçi yaylasıdır.

1.2.4. Baraj ve Gölleri

Zinav Gölü: Reşadiye'de tatlı sulu bir göldür. Yüzeyi takribi 1,5. km".dir. Mansap'tan boşalan ayakla Kelkit ırmağına ulaşır.

Güllüköy Gölü: Reşadiye ilçesinin aynı isimle anılan köyündedir. Büyük bir göl olup, yüzeyi 16.5 km".dir

Bunun dışında Almus Barajı, Belpınar, Bozpınar, Bedirkale, Akbelen, Akıncıköy , Sulugöl, Koçaş, Aşağıgüçlü, Ortaören, Boldacı, Üçyol, Kızık, Güzelbeyli, Bütet göl ve barajları bulunmaktadır.

1.2.5. Akarsuları

Tokat ili topraklarını Yeşilirmak ve kolları sulamaktadır.

Tozanlı Kolu: Köse dağının 2801 m. rakımlı batı versanlarından çıkar. Karacan ve Tekeli dağları arasındaki vadilerden geçerken, birçok yan dereleri alarak 365 km. de Almus Baraj gölüne gelir. Daha sonra Dönek ve Mamu dağları arasındaki 12 km. lik boğazdan geçerek Omala ovasına girer. Buradan Kazova'ya açılır. Gümenek regülatöründen Turhal'a kadar birçok yan dereleri alır. (Behzat deresi gibi.) Kazova'dan sonra Turhal ovasına girer. Burada Gülüt ve Hotan yan derelerini alır. Turhal ovasından sonra takriben 30 km. lik bir boğaza girer. Amasya ilinde Gendingen ovasında Çekerek kolu ile birleşir. Uzunluğu 468 km. dir.

Kelkit Kolu: Erzincan'ın Kuzeyinde Sipikör, pülür, Otlukbeli, Sarhan ve Balaban dağlarından doğan ufak derelerin, Kelkit kasabası civarında birleşmesi ile meydana gelir. Yusuf Bey köprüsü ile Tokat'a girer. Fatlı köprüsüne kadar dar bir vadide kuzeybatı doğrultusunda akarak, Niksar ovasına girer. Kuzeybatı doğrultusunda akmaya devam edip, Erbaa ovasını katederek bu ovanın kuzeyindeki kale boğazında, Kale köyü güneyinde Yeşilirmakla birleşir. Boğazdan Samsun İline geçer Uzunluğu 373 km. dir.

Çekerek Kolu: Çamlıbel dağlarından doğan Kızık, Dinar, Çalı ve Kavak tepelerinden doğan Finize derelerinin Çamlıbel bucağı dolaylarında birleşmesi ile meydana gelir. Artova'da güneybatı doğrultusunda akar. Musaköy civarında güneyden gelen Karadere kolunu alır. Sulusaray'dan itibaren, dik yamaçlı dar bir boğaza girip, buralarda Gergümez, Gündelen, ve Akdağmadeni dereleri ile birleşir. Yangı köyünden kuzeye dönüp, Çellokişla önünde İsa deresi ile birleşip, Kaleboğazı baraj yeri ve daha sonrada Kazankaya baraj yerine gelir. Buradan sonra vadisi genişler ve Geldigen ovasına açılır. Bekdemir köprüsü civarında Çorum'dan gelen Çat deresi ile birleşir. Amasya Kayabaşı mevkiinde, Yeşilirmak ile birleşip Karadeniz'e ulaşır. Uzunluğu 276 km.dir.

1.3. İklimi

Tokat'ın iklimi; Karadeniz iklimi ile iç Anadolu'daki step iklimi arasında bir geçiş iklimi özelliği taşır. Genel olarak yaz mevsimi alçak alanlarda sıcak-kurak, yüksek yerlerde serin yer yer yağışlı, kış mevsimi soğuk ve kar yağışlıdır. Tokat'ın iklim özelliğinde denize olan uzaklığın ve yüksekliğin etkisi önemlidir. Bu nedenle ikliminde kuzeyden güneye doğru önemli farklılıklar görülür. Güneye doğru kış mevsimi daha sert bir karakter gösterir.

Tokat Meteoroloji istasyonunda yapılan kayıtlar esas alındığında son 38 yıllık istatistiklere göre iklimle ilgili bazı özellikler şöyledir. En soğuk ay ortalama 1,8 C ile ocak, en sıcak ay ortalama 21,8 C ile temmuz ayı olmuş-tur. Ölçülen en sıcak gün 18 Temmuz 1962 yılında 40,0 C, en soğuk gün ise Ocak 1972 yılında -23,4 C olmuştur. Yıl içinde sıcaklığın 30 derecenin üstüne çıktığı günler 36 dır. 20 C'nin üstüne çıktığı günler ise 176'dır. Isının ortalama 0 C'nin altına düştüğü günler 60'dır. İlin yıllık ortalama sıcaklığı 12,8 C'dir.

Tokat merkezinin yıllık ortalama yağış tutarı 444,4 mm'dir. En fazla yağış 58,0 mm ile mayıs, 53,7 mm ile nisan aylarında en az yağış ise 8,6 mm ile ağustos ayında görülür.

Ortalama kar yağışlı günlerin sayısı 13'tür. Karın ortalama yerde kalma süresi ise 21 gündür. İlçelerdeki yıllık yağış miktarı da şöyledir: Turhal 413,3 mm, Pazar 448,6 mm, Zile 450,7 mm, Artova 533,9 mm, Sulusaray 436,0 mm, Erbaa 585,3 mm, Niksar 508,7 mm ve Reşadiye 458,5 mm dir.

Rüzgâr Durumu: Değişik yönlerden esen rüzgarlar Tokat'ın iklimini ve tarım alanlarını etkilemesi bakımından önemlidir. Yaz aylarında en hakim rüzgar doğu-kuzeydoğu doğrultusunda esen poyrazdır. Sonbaharın başlarında da etkili olur. Bu rüzgar yazın estiğinde serin ve kurudur. Yine yaz mevsiminin zaman zaman kiblede rüzgarlar eser. Samyeli denilen bu rüzgarların yöredeki diğer bir adı da kabayeldir. Estiği günlerde kavururcu sıcaklıklara neden olur. Kışın kuzey batıdan esen karayel, kuzeyden esen yıldız ve yine doğu-kuzeydoğu yönünden esen poyraz, havaların soğuk geçmesine ve kar yağışlarına neden olur. İlkbaharda ise batıdan esen rüzgârlar ve güney batıdan esen lodos havaların yumuşamasına ve bol yağışlara neden olur. Bu rüzgârlar zaman zaman yıldırım düşmelerine ve yöre tarımını olumsuz etkileyen dolu yağışlarına da neden olur.

1.4. Bitki Örtüsü

Tokat ili topraklarının % 39'ı orman ve fundalıklarla % 38'i ekili - dikili alanlarla, % 12 çayır ve meralarla kaplıdır. %1,9'u ise tarıma elverişsiz alanlardan oluşur.

Tokat Türkiye'nin sayılı orman bölgelerinden biridir. Kuzeyde ve güneyde il topraklarına giren dağların hemen hepsi ormanlıktır.

Coğrafyasından kaynaklanan fazla miktarda çeşitli bitki ve ağaç türleri görmek mümkündür. Erbaa ilçesinde Kozlu, Meydandüzü ve Osmaniye civarında yabani çay, Kale köyü civarında Çatalan ormanları ile Reşadiye ilçesi Kazalapa yakınlarındaki orman serileri içerisinde Lübnan sediri ve Erbaa Doğanyurt, Niksar Kümbetli ve merkez arasında kalan alanlarda yabani zeytinlikler ve aynı zamanda bu dolaylarda nar ve incir doğal şekilde yetişmektedir.

Ormanlar daha çok Almus, Reşadiye ve Niksar ilçeleri dolaylarındadır. Karaçam, sarıçam, köknar, gürgen ve sedir gibi ağaç türleri en yaygın olanlarıdır. Bu ağaç türlerinin içerisinde yer yer fındık, kızılıçık, yabani erik, elma, ahlat, alıç, gibi türlere de rastlanmaktadır.

Ovalarda ve vadi tabanlarında ise söğüt ve kavak çoğunluktadır. Artova ve Zile dolaylarında ağaçlar çok seyrekleşir. Bu yörelerde hakim bitki örtüsü bozkırlar (step) dir. İlkbahar ve yaz başlarında yeşil olan bu bitki örtüsü yaz sonlarında sararır, bozkır görünümünü alır.

1.5. Ekonomi

İlin ekonomisi tarım, hayvancılık, endüstri ve ticarete dayalıdır. Yetiştirilen tarımsal ürünlerin başında buğday, arpa, mısır, baklagiller, tütün, şekerpancarı, ayçiçeği, patates, soğan, üzüm, mısır, karpuz, tütün ve diğer sebzeler gelmektedir.

Büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yaygın olarak yapılmaktadır. Ovalık alanlarda sığır ve manda, yaylaların bulunduğu dağlık kesimlerde de koyun ve keçi yetiştirilir.

Ayrıca, Tavukçuluk ve arıcılığın yanı sıra göllerde balıkçılık yapılmaktadır. Bu bağlamda Almus Baraj gölü önemli Alabalık üretim merkezlerinden biridir.

1.6. Nüfus

Tokat, Türkiye’de nüfusu azalan iller arasında yer almaktadır. Beklentilere göre 2023 yılında nüfusun 600 binin altına ineceği tahmin edilmektedir. Özellikle genç nüfusun sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı il dışında yaşamayı tercih etmesi kırsal alanda iş gücü kaybına ve modern tarım tekniklerinin yaygınlaşmasını olumsuz etkilemektedir.

29 Ocak 2014 tarihinde açıklanan 2013 yılına ait Tokat İli ve İlçelerine ait nüfus sayım sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. İl merkezi ve ilçelerde merkez, belde ve köyler ile toplam nüfuslar erkek ve kadın nüfusları ayrı, ayrı gösterilmiştir.

Tabloya göre ilçe merkezi nüfusu bazında en büyük ilçeler 1.Turhal, 2.Erbaa ve 3.Zile olarak sıralanmıştır. İlçe merkezi ve belde/köyler toplamında ise sıralama; 1.Erbaa, 2.Turhal ve 3.Niksar olarak sıralanmaktadır. Belde ve köylerin nüfus sıralamasında ise yine birinci Erbaa olacak şekilde sıralama şu şekildedir; 1.Erbaa, 2.Niksar ve 3.Reşadiye

Nüfus verilerine göre hazırlanmış Tokat'ın toplam nüfusunun ilçelere göre dağılımını gösteren pasta grafiği tablonun altındaki ekten görebilirsiniz...

Zile Ticaret ve Sanayi Odası

Tokat	Toplam	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam	
		Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	133.777	66.931	66.846	50.568	25.144	25.424	184.345	92.075	92.270
Almus	4.969	2.552	2.417	22.096	11.064	11.032	27.065	13.616	13.449
Artova	3.257	1.671	1.586	6.127	3.028	3.099	9.384	4.699	4.685
Başçiftlik	3.369	1.685	1.684	2.712	1.355	1.357	6.081	3.040	3.041
Erbaa	60.742	30.002	30.740	33.092	16.068	17.024	93.834	46.070	47.764
Niksar	31.978	15.933	16.045	31.162	15.368	15.794	63.140	31.301	31.839
Pazar	4.841	2.409	2.432	9.871	4.909	4.962	14.712	7.318	7.394
Reşadiye	9.260	4.669	4.591	28.194	14.091	14.103	37.454	18.760	18.694
Sulusaray	3.409	1.746	1.663	5.046	2.461	2.585	8.455	4.207	4.248
Turhal	62.596	30.677	31.919	20.440	10.146	10.294	83.036	40.823	42.213
Yeşilyurt	5.249	2.616	2.633	6.209	3.119	3.090	11.458	5.735	5.723
Zile	34.708	17.044	17.664	25.036	12.478	12.558	59.744	29.522	30.222
Toplam	358.155	177.935	180.220	240.553	119.231	121.322	598.708	297.166	301.542

Kaynak: Tokat İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü